

Za zadovoljevanje večine skupnostnih potreb narodu zadostuje lastna država oblast. Za zadovoljitev nekaterih širših potreb, ki niso kulturno specifične, stopajo narodi v medsebojno pogodbeno povezavo, v smislu katere nastajajo skupne večnarodne zveze in ustanove, katerih pristojnosti, sestava in poslovanje se razvijajo v pogodbenu določenih okvirih.

Ciril A. Zebot



slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

LETNIK XXII. — VOLUME XXII SEPT. — OKT. 1971

Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada.

ŠTEVILKA 9.—10—NUMBER 9—10

VELIČASTNI SLOVENSKI DNEVI V WASHINGTONU

ČESTITKE PAPEŽA PAVLA IN PREDSEDNIKA NIXONA — NAVZOČIH ŠEST ŠKOFOV, 50 DUHOVNIKOV IN TRI TISOČ ROJAKOV OD BLIZU IN DALEČ — VELIKA SKUPINA ROMARJEV IZ SLOVENIJE — USPELA AKADEMIIA IN BANKET — SLOVENSKA KAPELA: PONOS IN SPOMENIK SLOVENSTVA V AMERIKI

POSLANICA SENATORJA LAUSCHE-TA:

Kot Amerikanec slovenskih staršev se danes radostim z drugimi Amerikanci slovenskega rodu ob posvetitvi slovenske kapele Brezjanske Matere božje v Narodnem Svetišču Brezmačnjega Spočetja na naši prestolnici. Pričala bo o zvestobi Slovencev načelom naše vladne ureditve in o njihovih doprinosih gospodarskemu, kulturnemu, političnemu in poklicnemu življenju Združenih Držav.

Vedno me je bilo dejstvo, da so Slovenci tako malo poznavani v Združenih Državah in po svetu, ko je vendar njihov osebni in narodni značaj tako bogat. Slovencev je po vsem svetu približno dva milijona. Njihova tisoč dvestoletna krščanska zgodovina izžareva kulturno in duhovno bogastvo; krasijo jo vztrajna volja do samohranitve na videz nepremagljivim težavam. Slovenci niso bojažljivi narod; za njihovo zgodovino je značilno, da v njej ni vojnih poveljnikov, je pa v njej pisateljev, umetnikov in človekoljubov na pretek. Slovenci so pokorni zakonom, pošteni, počitovalni v medsebojni potroši, samostojni, hvalični za se tako pičo svetno imetje in predvsem, za svojo malo rodno Slovenijo.

Slovenci so narod, ki mu je kljub vsem sovražnostim uspeло ohraniti sebe in svojo kulturo s svojo značajnostjo in delavnostjo. Slovenija je zemlja visokih planin z zeleničimi pridno obdelanimi dolinami in pašniki. Hiše v Sloveniji so trdne, prostorne, čiste in prikupne ter odsevajo klem znacaj ljudi. Slovenska prestolnica Ljubljana je polna spomenikov, pa niti eden od njih ni v spomin vojščaku; le pesnik in mislecem je bila naklonjena ta čast. Slovenska naselja naredijo topel vtis in to zaradi globoke kulture prebivalcev. Ko kdo vstopi v trgovino, gostišče in zaseben dom, takoj zasledi knjige in se znajde sredi lagodnih pomenkov o njihovi vsebinah.

Slovenci imajo starodavno in edinstveno izročilo demokratske samoupravne vlade. V srednjem veku so karantanski Slovenci sami izbirali svoje vladarje v obredu, v katerem je ljudstvu bila priznana najvišja oblast. Le s privoljenjem ljudstva je najvišja oblast bila podljena možu, ki so si ga izbrali za vladarja. Zgodovinarji domnevajo, da je opis ustoličenja karantanskih vojvod deloma navdihnil načela, na podlagi katerih je Tomaž Jefferson izdelal ameriško izjavo neodvisnosti. Tako Slovenci kljub svoji ne-

natnosti lahko trdijo, da so igrali osnovno važno vlogo v ameriškem življenju in kulturi.

Slovenska kapela je spomenik priznanja Slovencem in je častno dopolnilo drugim narodnostnim spomenikom v naši prestolnici. Pričala bo o zvestobi Slovencev načelom naše vladne ureditve in o njihovih doprinosih gospodarskemu, kulturnemu, političnemu in poklicnemu življenju Združenih Držav.

Ta kapela Brezjanske Matere božje bo spominjala ljudi vsepozd — in to po pravici — na pomembnost slovenskega naroda, na njegove kulturne doprise vsemu svetu in na dvajset stoletje dosledne krščanske zgodovine.

Kot Amerikanec slovenskega rodu danes čestitam svojim ameriškim rojakom in drugim, katerih delo je omogočilo zgradnjo te kapele.

Frank J. Lausche

(Frank J. Lausche je bil sodnik okrajnega sodišča za Cuyahoga v državi Ohio; izvoljen je bil za župana v letih 1962—1966.)

AMERISKI ZVEZNI POSLANEC JOE SKUBITZ IZ KANSASA O SLOVENSKI KAPELI (FAKSIMILE JE OBJAVLJEN V SPOMINSKI KNJIGI).

"Cutim se počaščenega, da sem bil naprošen, naj skupaj z drugimi uglednimi Američani sodelujem pri posvetitvi Slovenske Kapeli v Narodnem Svetišču v Washingtonu. V posebno veselje pa mi je, da lahko, kot sin slovenskih doseganjev, sporočim svoje pozdrave in čestitke ljudem slovenskega rodu, ki so omogočili to kapelo.

Zivo se spominjam polaganja temeljnega kamna za to Svetišče ter nato izgradnje cerkve in raznih narodnosti kapel, zato mo-



POSLANICA PREDSEDNIKA ZDRAZENIH DRZAV AMERIKE RICHARDJA NIXONA OB BLAGOSLOVITVI SLOVENSKE KAPELE V WASHINGTONU. (PREVOD).

stva Cleveland; izvoljen je bil petkrat za guvernerja države Ohio in bil njen guverner deset let; izvoljen je bil dvakrat za zveznega senatorja iz države Ohio in je bil senator dvanaest let.

Moja povezanost s to kapele pa ima več kot samo religiozni pomen. Eden mojih starih stričev je bil Josip Marni, duhovnik, vzgojitelj, žurnalist, pisatelj in zgodovinar. Posvečen je bil leta 1855 in je do svoje upokojitve leta 1892 na ljubljanski gimnaziji poučeval slovenščino in ve-

tudi o pečatu, ki ga je ta posnosa dediščina vtišnila v vašemu življenju in preko njega tudi ameriški kulturi.

Iškreno čestitam vsem, ki so pripomogli k uspešnemu zaključku te akcije in želim, da bi vsi, ki bodo v tej kapeli molili, našli tolažbo zase, obenem pa da bi tudi prosili Boga za pogum, ki nam je potreben, če hočemo ohraniti svobodo, ki nam gre, in pomagati človeštvo pri ustvarjanju bratovske družine in trajnega miru.

Richard M. Nixon

DRUGI O NAS

(Vestfalski župnik, prelat Tensundern, ki se je popolnoma priučil slovenščine in je vse svoje življenje deloval kot dušni pastir tudi med slovenskimi izseljeniki v Vestfaliji, je s pozdravi za udeležence slovenskih v Washingtonu poslal naslednje pismo:)

Zalosten sem, da Vam moram naznamiti: moram doma ostati. Ne zamerite! Vendar upam, da bom še enkrat mogel obiskati U.S.A. Leta 1926 sem bil tam, v Chicagu pri Sv. Stefanu, v Clevelandu in drugih krajih. Citam "Ameriško domovino". I like American people. Dobivam tudi "Svobodno Slovenijo" iz Argentini in "Slovensko državo" iz Kanade, da ostanem vedno v zvezi s slovenskimi izseljeniki. Dve leti sem zdaj v pokolu — 81 let star — pa se "kaplanujem" in obiskujem dragi Slovence. So me prosili, da naj napišem svoje spomine "Vestfalski Sloveni". Zato imam dosti dela. Upam, da smem še delati v vinogradu Gospodovem nekatera leta. Med Slovenci sem najbolj srečen. Predrage znance in prijatelje prisrčno pozdravljam in želim, da bi se slovesnost v Washingtonu prav dobro izvršila: Bogu v čast, pa tudi slovenskemu na-

rouku.

Kot učitelj slovenščine pa ni imel nobenega učbenika. Napisal je vrsto študij z ačetkimi slovenskega jezika in si je zagotovil mesto v slovenski zgodovini, ker je odklonil načelo in praks Ilirskega gibanja v 19. stoletju, ki je bilo naklonjeno zdržanju vseh južno slovenskih jezikov v enega samega. Bal se je, da bi tako jezikovno združenje v resnici odpravilo slovensko samobitnost in jo nadomestilo bodisi s hrvatsko, bodisi s srbsko.

Omenjam tega svojega sorodnika samo za to, da bi povdarij svoje popolno razumevanje nagibov, ki so vodili do ostvaritve kapele Brezjanske Matere božje. S tem so ameriški Sloveni

dali javen dokaz svojega tisočletnega pripadništva v krščanstvu, ki razstavlja njihovo civilizacijo.

Pozdravljam vse, ki so pripomogli izgradnji te lepe kapele.

Joe Skubitz

Novejši družbeni in politični razvoj v Jugoslaviji se giblje v smeri naraščajočega pritiska za uveljavljanje izvirne suverenosti republik. Pritisk v tej smeri je zaradi izrazitih kulturnih posebnosti ter kričečega gospodarskega izkorisčanja in zaposlavljanja posebno močan in vztrajan v Sloveniji. Ta razvoj narekuje tudi Slovencem v svetu, da podprejo novo slovensko državno in demokratično uveljavljanje.

Ciril A. Zebot



POGLED NA MNOZICO VERNIKOV



SLAVNOSTNI BANKET V HOTELU

rodru v čast, spoštovanje in veselje.

Bog živi Slovenski narod!

Tensundern
Nordwalde, 1. 8. 1971.

• Francoska založba Seghers v Parizu pridno izdaja prevode slovenske poezije. L. 1962 je izdala zbirko Anthologie de la poésie slovène. Viktor Jeseňák in Marc Alyn sta predstavila francoskemu občinstvu 27 pesnikov od Prešerena do Kajetana Koviča. L. 1965 je izšla zbirka Kosovel s studijami Marca Alyna o Kosovelu. Letos pa je izdala novo zbirko prevodov pod naslovom La poésie slovène contemporaine.

no opisana v spominski knjigi "SLOVENIAN CHAPEL DEDICATION" ki je izšla za posvetitev. Spominska knjiga vsebuje številne ilustracije, kratki zgodovinski pregled Ameriških Slovencev v Sloveniji, sestavek o slovenskih božjih poteh, o Baragi in Slomšku. Vsebuje tudi večje število pozdravnih spomenic, med drugimi tudi vseh slovenskih ordinarijev in predsednika Nixon. Knjige je zanimala za vsakega, za bodoče rođe tukajšnjih Slovencev pa bo zelo primeren priročnik o nas.

Knjiga stane \$3.50 in jo mogoče naročiti na naslov: Slovenian Chapel Dedication Committee, P.O. Box 6295, Washington, D.C. 20015. Cena vključuje poštnino. V Torontu pa jo lahko dobite v pisarni Slov. hranilice J.E. Kreka—646 Euclid Ave.

Posvetitveni Odbor



CLEVELANDSKI ZBOR KOROTAN NA AKADEMIIJ.



TORONTSKI IGRALCI V KRSTU PRI SAVICI.

slovenska DRŽAVA

FOR FREE SLOVENIA

Subscription rates \$4.00 per year; 30c per copy
Advertising 1 column x 1" \$2.80Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 4 \$, za Argentino 250 pezov, za Brazilijo 60 kruzeirov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo 35 šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za Francijo 600 frankov. Naročniki v Argentini morejno povrnat na ročno tudi v upravi "Slovenske poti".

Za podpisane članke odgovarja pисec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljem uredništva in izdajatelja.

**Toronto**

• Uredniku našega lista in predsedniku SNZ g. V. Mauku je slovenska mladina ob njegovih petdesetletnici — srečanju z Abrahom-poklonila v spomin iz Slovenije prinešen model gojenjskega kozolca, na katere je bila medenina na plošč s posvetilom za njegov jubilej. Seksted mladenik mu je na predvečer prinesel na dom to darilo. Ob tej priloki so mu tudi zapele nekaj slovenskih, mali orkester pa jih je premjal. Po spogovojenem nagovoru, se je slavljene ginjen zahvalil za pozornost ter vse povabil na kozarec slovenskega in majhen prigrizek.

• Na rojstni dan urednika 17. sept. so se prijetljivi v lepem številu zbrali v "Tiroler House" restavraciji na slavnostno večeरjo, s katero so ga presenetili. Cd. Zora Bartol mu je v imenu vseh izročila slovenski šopek, na geline redče, roženkraut in rozmarijn-povit s slovenskim trakom, prijetljivi pas mu poklonili srebrn kozarec, zeleni še mnogo let zdravja in uspeha. Pozno zvečer so se poslovili od njega.

• I. oktobra je bila proslava 20-letnice etnične tiskovne zveze za Ontarijo, katere predsednik je naš urednik! Slavnosti govornik je bil ministriški predsednik ontarijske vlade, posebno sporočilo kanadskega min. predsednika g. Pierre E. Trudeau je prečital zvezni poslanec Dr. S. Haidas. Med častnimigosti pa so še bili med drugimi tudi vsi bivši predsedniki, zvezni minister za državljanstvo g. F. O'Donnell, poslanec g. Charles Caccia, ontarijski ministri g.g. John Yaremko, A. Grossman, Robert Welch, James Auld in poslanec George Ben, alderman A. Lampert, Leo Kossar, predsednik Folk Art Council in od Canadian Scene ga. D. Jennings, ter senator Andrew Thompson. Slovenska deklata so pele nekaj pesmi. Za konec pa so člani poklonili predsedniku posebno darila za njegovo petdesetletnico.

ZAHVALA!

Zelim se takoj zahvaliti slovenski mladini, številnim prijetljivim, ki so me presentili s slavnostno večeरjo vsem številnim, ki so mi na ta ali oni način želeli zdravja in srečo v voščili, posebej SNZ v Chicago, ki je za to priliko poklonila dar \$100. — v tiskovni sklad S.D., za vso to pozornost, ki si je prav gotovo nisem zaslужil. Če sem v kaki stvari uspel za slovenstvo kaj storiti, pa bodite prepričani, da mi je to veleval narodni čut in želja zbuditi v vseh odgovornosti za naš narod in naše ljudi! Vsem še enkrat iz srca prav lepa hvala.

Vaš Vladimir Mauko, urednik S.D.

Bridgeport, Conn.

Leta hitro teko. Letos 15. avgusta, prav na Veliki Šmaren je poteklo tri leta, odkar nimamo v cerkvi Sv. Križa, katero so z krvavimi žulji zgradili Slovenci, pod vodstvom takratnega župnika.

VELIČASTNI SLOVENSKI DNEVI V WASHINGTONU.

Prvi udeleženci so začeli prihajati v četrtek 12. avgusta. To je bila skupina iz daljnega Denverja v Coloradu, ki jo je pripeljal tamkajšnji slovenski župnik Rev. Leopold Mihelič, Kmalu za njimi je dopotovala velika skupina iz Jolieta v Illinois-u, pod vodstvom župnika slov. fare Sv. Jožeta Msgr. Matija Butala. S to skupino, ki jo je organizirala Slovenska zveza, je prišel tudi jolietski škop Romeo Blanchette, ki je postal v Washingtonu ves čas slovenskih srečnosti.

V petek 13. avgusta je bilo v avli velikega hotela vsako uro bolj živahnio, ko so začeli prihajati posamezne družine s svojimi avtomobili — nekatere od zelo daleč. Nato so jim sledili avtobusi udeležencev iz Clevelandu. Sredi popoldneva je na washingtonskem mednarodnem letališču pristalo posebno letalo s 169 romarji iz Slovenije, ki so prišli pod vodstvom mariborskega škofa dr. Maksimilijana Držčnika in škofa Slovenskega Primorja dr. Janeza Jenka. V tej skupini je bilo tudi nekaj romarjev iz Koroške in Primorske ter 16 slovenskih duhovnikov. Slovenski romarji so se v treh avtobusih odpeljali z letališča v hotel, kjer je bilo srečanje z njimi nad vse prisrico, saj so romarji iz Slovenije prvič stopili na ameriška tla in prvič v tako velikem številu prišli na versko slovesnost v Združenih državah. Za tiste, ki so imeli med njimi sorodnike, pa je bilo to srečanje še posebno doživetje. Po registraciji v hotelu so se odpeljali na večerje v restavracijo v Kennedyjev kulturni center, ki tedaj uradno še ni bil odprt. Med tem so pripeljali v Washington še ostali posebni avtobusi iz Clevelandu in drugod, tako da je bilo v petek večer v hotelu zbranih že okoli 800 udeležencev. Mnogi so se zbrali kasneje še na družbenem večeru, ki je potekal v prijetnem domaćem razpoloženju ob srečanju z znanci in prijetelji. V petek je bila tudi odprta razstava v hotelu, kjer so bile na prodaj razne umetniške slike s slovenskimi motivi, fotografije, knjige, plošče, razglednice in razni spominki.

Program za soboto 14. avgusta je bil mnogovrst. Zjutraj so se udeleženci s posebnimi avtobusmi, odpeljali na ogled največjih znamenitosti ameriške prestolnice; obiskali so: Kapitol, Belo hišo, Kennedyjev grob, Lincolnov spomenik Smithsonove muzeje, in druge znamenitosti. Nekateri so šli tudi v Narodno svetišče, kjer je ob 1 uri pop. mariborski škop, dr. Držčnik ob asistenci Msgr. Ježernika iz Rima in Msgr. Oreharja iz Buenos Airesa posvetil slovensko kapelo in oltar. Sledila je nato prva concelebrirana slovenska sveta maša za DO-brotneke kapelle.

KRSCANSKO IZROČILO SLOVENCEV

Ob petih popoldne se je v veliki hotelski dvorani začela slavnostna akademija "Krščansko izročilo Slovencev". Dneurni spored je začel pevski zbor Korotan iz Clevelandu pod vodstvom ing. Franca Gorenške. Zbor je odpel najprej ameriško državno himno, nato pa slovensko narodno himno Naprej, zatema Slave, ki je sledila nova zborovska skladna "Marija Pomagaj, pozdravljenja", ki jo je za to priliko uglasbil zborovski dirigent ing. Gorenšek na besedilo Marjana Jakopiča. V naslednjih točkah amademije, ki jih je s slovenskimi ali angleškimi napovedmi uvajal Miro Pregelj, so bile izražene glavne ideje slovenske kapelle: začetek in širjenje krščanstva med Slovenci ter slovenski doprinos krščanstvu v Ameriki. Tisoč dvestoletnica pokristjanjenja Slovencev je bila simbolično

• Slovenski akademiki v Ameriki — SAVA so imeli za Labor Day v Lemontu letno konvencijo. Izvoljen je bil sledeči odbor: Predsednica gd. Angela Vlašič, I. podpredsednik Bine Medved, II. podpredsednik gd. Elizabeta Martinčič, tajnica Kristina Medved-Zimerman, blagajnik: Lučka Radoš.

lepo prikazana v odršem prizoru Prešernovega Krsta pri Sveti v izvedbi članov Slovenskega gledališča iz Toronta v Kanadi, pod vodstvom Vilka Čukute. G. Čukuta je zgodovinski dogodek spremno posodobil s tem, da je duhovnik in pesnik, ki ga je sam igral — pripovedoval zgodovinska dogajanja današnji generaciji — skupini otrok v narodnih nošah. Odrski prizor so učinkovito dopolnjene projekcije na platno in izbrana glasbena spremljava. S tem nastopom je g. Čukuta tudi pokazal, kaj zmore današnja, v Ameriki rojena slovenska generacija: vlogo Bogomile ja namreč izvrstno podala njegova hčerka Mirjam Čukuta, in v vlogi Crtnirja je z enakim uspehom nastopil njegov mlajši sin Blago. Torontski igralci so s tem nastopom ponovno potrdili visoko raven njihovega gledališkega udejstvovanja. Zbor Slovenska zveza "Down Choral Group" iz Clevelandu se je pod vodstvom ing. Gorenške lepo predstavil s tremi izbranimi pesmimi. Clevelandski otroci so povabili na oder tudi Slovenskega naslednika, mariborskega škofa dr. Držčnika, ki je njim v navzočim povedal nekaj globokih besed o Slovensku in njegovem poslanstvu med slovenskim narodom. Pomen dela škofa Friderika Barage je bil prikazan v kratkem življenjepisu, ki ga je v angleščini bral Mr. Young, višji uradnik oddelka za indijanske zadeve pri ameriškem ministrstvu. Odločenek je predkratki v duhovniškem glasilu Omnes Unum tole napisal: "Zgodovina pove, da so poskusni prehitre integracije napravili veliko duhovne škole." Poizkusni, so izhajali iz posebne težnje po poenotenu. Prehitra amerikanizacija je uničila kulturne dobrine, ki so posebnošči kakega naroda. Pri narodnih županjah pa ni izhajala iz dušopastirskih razlogov, ko je hotela transformirati narodno delovanje" .

Ali niso te besede odsodba tudi naših prilik pri Sv. Križu?

—

Chicago

Blagoslovitve slovenske kapelle v Washingtonu se je udeležilo lepo število čeških Slovencev in Sloven. Okrog 150 ljudi je zastopal Chicago. Slovenska zveza je najela letalo. Stupino sta vodili Mr Elizabeth Žefran, glavna blagajnica SZZ in Mrs. Korine Leskovar, urednica glasila "Zarja". Ko bi Mrs Albina Novak še živel, bi od veselja jokala, saj je prav ona dala na konvencijo SZZ v Washingtonu to pobudo.

V ponos nam je, ko smo brali v Community Reporter članek pod naslovom "Famous Ladies" O Mrs. Corrine Leskovar. Slovenski pregor pravi: "Jabolko ne pada daleč od drevesa". Tako je tudi hčerka Mrs. Albine Novak Mrs. Corrine Leskovar podelovala vse njene kreposti: Predanost slovenski idejo in slovenski kulturi, vnenmo za organizacijo ter požrtvovnost, katero kaže pri vsaki dobri slovenski stvari. Mrs. Corrine, krepko v tej smeri naprej!

Slovenec — šef policije, Stan Sabarneck, ki je doslej bil pri češki policiji instrktor za Judo in karate, je bil imenovan za šefu policije v Broadview, ki je predmestje Chicago.

Poročila sta se v cerkvi Sv. Stefana gd. Julka Petrič v gospod. Frank Grah. Mnogo sreča na skupni življenski poti.

Iz mesta gredo v predmetnja. Spet smo enega izgubili. Zjutraj se v cerkvi Sv. Stefana zveza v Cicero, Ill. Upamo, da bo še ostal zvest slovenski fari in cerkvemu zboru pri Sv. Stefanu.

Sezonska romanja na ameriških Brezjah so bila na prvo nedeljo v septembra zaključena z romanjem slovenske fare Sv. Stefana. Od 4. julija dalje, skozi vse nedelje, je bilo na Lemontskem gričku prav živalno. V pozni jesenski sezoni pričeno z duhovnimi vajami.

Ob priloki 50 letnice našega urednika g. V. Mauka, je Slovenska Narodna Zveza v Chicagu poklonila \$100.00 na Tiskovni sklad "Slovenske Države".

milenij Držčnik; škop Slovenskega Primorja dr. Janez Jenko; škop iz Jolieta Romeo Blanchette; marketski škop Charles Salatka; pomožni škop iz Chicago Thomas Grady; direktor Slovenskega svetišča Msgr. William McDonough; Msgr. Maksimilijan Jezernik, prorektor Slovenskega v Rimu; Msgr. Anton Orehar, direktor dušnega pastirstva med Slovenci v Argentinai; Msgr. Matija Butala, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr. Alojzij Baznik, župnik v Thompsonu, Ohio in član odbora za posvetitve kapele; dekan Karel Šrinc iz Šmidela pri Pliberku kot zastopnik celovske Mohorjeve družbe; ljubljanski kanonik dr. Ivan Merlak, urednik Družine; dr. Roman Tominec OFM kot zastopnik božjepotne cerkve na Brezjah; Msgr

SLOVEIJA DANES . . .

PRED DRUGO FAZO USTAVNIH SPREMENB

NEZAVAROVANE ČLOVEČANSKE IN DRŽAVLJANSKE PRAVICE

Beograjska EKONOMSKA POLITIKA z dnem 27. septembra je napovedala, da bodo že v nekaj tednih dane v javno razpravo teze o drugi stopnji ustavnih sprememb. Prva stopnja, ki je bila zaključena konec junija s sprejetjem 22 amandmajev k zvezni ustavi, je preuredila zvezne odnose, zmanjšala pristojnosti zvezne in vključila republike v soodločanje tudi v zoženem okviru zveznih pristojnosti. Druga stopnja ustavnih sprememb naj bi uredila predvsem probleme skupščinskega ustroja in sistemskih težave "samoupravljanja". Medtem pa v republikah pripravljajo spremembe njihovih ustavov, ki naj bi podrobnejje opredelile njih državno suverenost in konkretno pristojnosti. Ljubljansko DELO je 15. septembra objavilo v posebni prilogi "Gradivo za javno razpravo o osnutku amandmajev k ustavi SR Slovenije". Po 15. oktobru naj bi slovenska skupščina začela uradno razpravljati in skle-

pati o predlaganih spremembah.

V tem času prehoda pa je drastični primer neke sodne odločbe v Sloveniji ponovno izpričal, da je v Jugoslaviji enako potrebna in nujna ustavna sprememba, ki bo zajamčila osnovne človečanske in državljanke pravice ljudi kot svobodnih oseb z nedvoumimi pravnimi varščinami. Objavljamo besedilo to sodbe, ki jo je dne 4. avgusta t.l. izrekel senat Vrhovnega sodišča SR Slovenije, s katero je potrdil odločitev ljubljanskega okrožnega sodišča z 29. julija 1970, ki je obtoženega Maksa Kunstlja odsodila na leto dni zapora in plačilo stroškov kazenskega postopka samo zato, ker da je bil oddal na pošto osem kuvert z izvodi brošure dr. Cirila Žebota **Odgovor Edvardu Kardelju . . .** Pripominjam, da je prizivna sodba Vrhovnega sodišča Slovenije bila izdana, ko se že bile v veljni zvezne ustavne spremembe, v smislu katerih naj bi Slovenija bila suverena država.

"Sodba v Imenu Ljudstva"

govornika zoper sodbo okrožnega sodišča v Ljubljani s dne 29.7. 1970, opr. št. K. 150/70-24, na seji dne 8. 4. 1971 odločilo:

"Pritožba zagovornika obt. Maksa Kunstlja se zavrne kot neutemeljena in se potrdi sodba sodišča prve stopnje. Obt. Maks Kunstelj je dolžan plačati povprečno v znesku 100,000 din kot strošek pritožbenega postopka."

"Obrazložitev"

rem je izključeno, da bi katerikoli drugi pisalni stroj napravil enake napake, ter da je neupravičeno zavrnito obtoženčev predlog, da se izvede dokaz še po drugih izvedencih, ki dopuščajo možnost, da bi iste napake kot navedena dva pisalna stroja, delali tudi drugi pisalni stroji iste vrste ali pa druge vrste.

Gledate okoličin, ki jih je pritožbeno sodišče upoštevalo pri svoji dokazni oceni, meni pritožba, da se te okoliščine obtožencu ne smejo očitati, ter v zvezi s tem posebej navaja, da obtoženec zaradi tega, če je dovoljeno prinašal emigrantsko literaturo iz tujine, ni še kriv. Ker je v obrazložitvi izpodbijane sodbe navedeno, da je obtoženčev delovanje štetno kot posebno obliko sostorilštva, postavlja pritožba vprašanje, kako je mogoče obtožencu očitati, da je hotel oskrovati vsej ureditvijo v državi, in to prav s ludobnim nameinem, ter tako naj bi bil obtoženec sostoril pisa navedene brošure Žebota, če le temu niso ničesar očitali in proti njemu niso uveli postopka zaradi kaznivega dejanja po čl. 118 KZ, ko je legalno prisel v SFRJ in se je procej česa zadrževal v Ljubljani, se sprehal po Ljubljani in pogovarjal z vsemi ter je bil sprejet tudi pri najvišjih političnih in vladnih organih SRS. Pritožba navaja, da je obtoženec — uporabil v službi v računovodstvu Slovenske filharmonije v Ljubljani. Gledate tega izvedeniškega mnenja trdi pritožba, da je to edini dokaz za storitev predmetnega kaznivega dejanja, ter očita sodišču prve stopnje, da je neutemeljeno sprejelo to mnenje, po katerem

toženec ni imel in nima nobenega namena delati dejaj v sadnosti, ki mu je omogočila, da je bil ves čas zaposlen in si je prislužil lepo pokojnino, ter

da želi živeti v miru. Pritožba končno očita izpodbijani sodbi, da je zavrnila uporabo določb o pogojni odsodbi, ne da bi nastela razloge za to.

Pritožba ni utemeljena

"Po presoji izpodbijane sodbe v luči pritožbenih izvajanj ter po proučitvi vseh dejstev in dokazov, ki so bili pretreseni na glavni obravnavi, je pritožbeno sodišče ugotovilo, da nista podana pritožbenha razloga zmotne in nepopolno ugotovitev dejanskega stanja po čl. 333 t.c. 3 v zvezi s čl. 336 ZKP, s katerima pritožbeni izpodbijana odločba o obtoženčevi krivi. Dejansko stanje ni zmotno ugotovljeno, ker imajo vse dejanske ugotovitev izpodbijane sodbe trdno podlago v zbranem in pravilno ocenjenem dokaznem gradivu ter jih pritožbenha izvajanja ne morejo ovreči niti v ničemer omajati. Dejansko stanje pa tudi ni nepopolno ugotovljeno, ker je sodišče prve stopnje ugotovilo vsa za razsojo v tej kazenski zadavi odločilna dejstva, pritožba pa ne navaja nobenih takšnih novih dejstev in dokazov, ki bi kazali na to, da je bilo dejansko stanje na prvi stopnji nepopolno ugotovljeno. Na podlagi pravilnih dejanskih ugotovitev in pravilnih pravnih zaključkov izpodbijane sodbe so pravilno ugotovljeni vsi subjektivni in objektivni snaki obtoženca očitanega kaznivega dejanja sovražne propagande po čl. 118/I KZ in je njegove krivida za to kaznivo dejanje zanesljivo dokazana."

"K izčrpni, logični in preprčljivim razlogom izpod-

"Pritožba sicer izpodbjana"

mnenje navedenega izvedenca in graja izpodbijano sodbo zaradi tega, ker se je sodišče prve stopnje pri ugotavljanju dejanskega stanja oprlo na to mnenje, vendar pa po spoznanju pritožbenega sodišča nima prav. Pri-tožbeni sodišče se v celoti strinja z oceno tega mnenja po sodišču prve stopnje. Na 3. in 4. strani izpodbijane sodbe je sodišče prve stopnje podrobno opisalo delo, ugotovitev in zaključke ter izpovedbe izvedenca — grafologa Maksu Valjavcu med preiskavo in na obeh danih obravnavah ter logično in razumno obrazložilo, zakaj je ugotovitev, da je obtoženec napisal s pisalnimi strojema, s katerima je razpolagal, naslove na osnih kuvertah, oprlo na popolno, jasno in preprčljivo mnenje izvedenca Maksu Valjavcu in zakaj je zavrnito kot nepotreben dokazni predlog obrambe, da se izvede dokaz po drugem izvedencu. Na to pravilno in dovolj preprčljivo obrazložitev izpodbijane sodbe napotuje pritožbeno sodišče pritožbo, kolikor poskušati dokazno vrednost mnenja izvedenca Maksu Valjavcu in kolikor vztraja pri prejšnjem predlogu obrambe za dopolnitveno dokaznega postopka z zasišanjem drugega izvedenca, ter v tej smeri kot neutemeljeno in nesprejemljivo navaja med drugim tudi to, da

drugi izvedenci dopuščajo možnost, da imajo drugi pisalni stroji lahko iste napake kot predmetna pisalna stroja znake "Tops" in "Mercedes", da je bil dokaz po izvedencu — grafologu Maksu Valjavcu že v preiskavi napačno začet in da je ta izvedenec sam navedel, da samo na predloženi tipkopisu ne more nihče ugotoviti znakove porabljenega pisalnega stroja in da sam še ni nikdar znanstveno ugotavljal primerjavo napak vsej pri dveh strojih, da bi lahko izključil vsako pomoto ali možnost istih napak pri dveh pisalnih strojih.

Te pritožbeni navedbe se počažejo kot neutemeljene in nesprejemljive zlasti spričo dolnje izpovedbe izvedenca Maksu Valjavcu, da janj absolutno zadostuje, da je pri primerjavi spornih in primerjalnih tipkopisov ugotovil pri obtoženčevem pisalnem stroju "Tops" 8 identičnih napak, pri pisalnem stroju "Mercedes", ki ga je obtoženec uporabljal v službi, pa najmanj 13 identičnih napak. S tem v zvezi je izvedenec Maks Valjavec na glavni obravnavi, z vso gotovostjo izpovedal tudi to, da lahko rača, da je nemogoče, da bi dva pisalna stroja znakove "Tops" po daljši rabi delala povsem enake napake, in da to še bolj velja za pisalni stroj znakove "Mercedes".

"Pritožba tudi nima prav,"

kolikor izpodbijana odločba o krividi zaradi tega, ker je sodišče prve stopnje pri svoji dokazni oceni upoštevalo obtoženčovo delovanje z okupatorjem in sovražno dejavnost v času okupacije ter dejstvo, da je obtoženec tudi v sedanosti, ki mu je po pritožbeni navedbah samih bila naklonjena, še vedno zbiral in posedoval emigrantsko literaturo s sovražno vsebino. Na podlagi teh dejstev, katerih značaj in pomen pritožba zmanjšati, je sodišče prve stopnje

povsem utemeljeno sklepal, da je pravilna ugotovitev izvedenca, da so bile sporne kuverte natipkane s pisalnimi strojema, ki ju je uporabljal obtoženec, in da je obtoženec delal kot "podaljšana roka" Cirila

Žebota, ki je brošuro napisal. V zvezi s tem pravno neobičivim delom obrazložitve izpodbijane sodbe pa postavlja pritožba neumestna vprašanja, ki se nječjo Žebota in ki niso stvar tega kazenskega postopka, ter poskuša izključiti eziroma zmanjšati obtoženčev krivido. Žebot je bil v Ljubljani leta 1968, predmetna brošura je izšla leta 1969, obtoženec pa je odposlal po pošti v začetku

"Prav tako pritožba ni utemeljena,"

kolikor je naperjena zoper odločbo o kazni in se zavzema za pogojno odsodbo. Ne drži pritožbenha trditve, da v ispodbijani sodbi niso navedeni razlogi, zakaj v tem primeru ni na mestu pogojna odsodba. Sodišče prve stopnje je v obrazložitvi izpodbijane sodbe jasno povedalo, da je ugotovilo, da niso podani zakoniti pogoji za uporabo določb čl. 48 KZ o pogojni odsodbi. Pri tem je sodišče prve stopnje pravilno poudarilo, da pogojna odsodba v tem primeru ne bi bila na mestu zaradi okoliščin, v katerih je bilo dejanje storjeno, in zaradi pomanjkanja obtoženčevega priznanja, t.j. obtoženčevega obnašanja po storjenem dejanju. Zato je tudi pritožbeno sodišče spoznalo, da se ne da utemeljeno prizakovati, da se bo obsojenec v prihodnje

"Kaj je sodba zamolčala?"

Upamo, da se bo našel primerno kvalificirani slovenski pravnik, ki bo gornjo razsodbo Vrhovnega sodišča Slovenije podrobno razširil, da se bodo jasno videle vse njene vrzeli. Medtem pa se ob čitanju tega dokumenta tudi nestrokovnjaku vsliljivo osnovna vprašanja: glede inkriminacije brošure, katero razširjanje je bilo podlaga za obtožbo in sodbo; glede znaka in obsega dejanja, za katerega so obtoženca odsodili; in glede v sodbi navajanega "dokaza", da je inkriminirano dejanje storil obsojenec Maks Kunstelj.

Razsodba Vrhovnega sodišča priznava, da v sodbi inkriminirana brošura, dr. Cirila Žebota, v kateri avtor zavrača napade nanj od strani Edvarda Kardelja, v Jugoslaviji ni bila formalno prepovedana (kot je n. pr. bila avtorjeva knjiga *Slovenija včeraj, danes in jutri* iz leta 1967). Iz tega sledi vrsta začetnih vprašanj:

Kateri zakoniti organ je torek odločil, da je vsebina brošure "sovražna propaganda" po čl. 118/I KZ? S katerimi specifičnimi navedbami iz brošure je neznani organ to odločbo utemeljeval in po kakem po-

Pojasnilo Profesorja

Uredništvo SD se je po prejemu gornje sodbe obrnilo na avtorja brošure **Odgovor Edvardu Kardelju** s prošnjo, da bi na kratko označil vsebino te svoje publikacije, in z vprašanjem, če mu je znani primer obsojenega Maks Kunstlja. Od profesorja Žebota smo prejeli naslednje pojasnilo:

"Na razširjeni seji sekretariata Zveze komunistov Slovenije 26. avgusta 1969, na kateri je Edvard Kardelj utemeljeval vironsko odsodbo slovenskega političnega vodstva zaradi julijskih "cestnih protestov" v Sloveniji, je med drugim tudi meni osebno očital vrsto hudičnih pregrev. Te osebne napade name so v Sloveniji ponatisnili v rezimskih časopisih in posebnih prilogah; napovedali so tudi izdajo v knjižni obliki. Ker meni niso omogočili, da bi na napade tam odgovoril, sem v obrambo resnice napisal in v Celovcu izdal 23 strani obsegajoči **Odgovor Edvardu Kardelju**.

meseča februarja leta 1970. Glede te obtoženčeve odpovedljavitve je sodišče prve stopnje klub temu, da ta Žebotova brošura v Jugoslaviji ni izrecno prepovedana z odločbo pravilno ugotovilo, da je obtoženac z njo s hudočnim namenom in nareščno prikazoval družbene in politične razmere v državi.

Po povedanem pritožba ni utemeljena, kolikor izpodbijava odločbo o krividi.

"Prav tako pritožba ni utemeljena,"

varoval kaznivih dejaj, tudi če se kazem ne izvrši, in da se bo v danem primeru že s samo odsodbo dosegel namen kaznovanja.

"Iz zgoraj navedenih razlogov je pritožbeno sodišče zavrnito pritožbo obtoženčevega zagovornika kot neutemeljeno in v skladu z določbo čl. 354 ZKP potrdilo sodbo sodišča za stopnje.

Izrek o plačilu stroškov pritožbenega postopka temelji na določbah čl. 91/I in 94 ZKP, višina povprečnine pa je določena v skladu z določbo čl. 89/III ZKP.

Ljubljana, dne 8. 4. 1971.

Zapisnik:

Marko Ilešič I.r.

Predsednik senata:
Franc Šok I.r.
Vrhovo sodišče S.R. Slovenije.

"Se eno važno vprašanje, se ob čitanju gornje sodbe odpre tudi nestrokovnjaku:

Ker je obsojeni Maks Kunstelj bil obtožen samo tega, da je oddal na pošto osem kuvert z brošuro v njih — ki, kot sklepamo iz besedila sodbe, niti niso bile dostavljene — se je treba vprašati, kako je moglo sodišče tak skromen in neuspeš poskus razširjanja neprepovedane publikacije z malimi v zadostno osnovno za tako ostrom kazen?

Se eno važno vprašanje, se ob čitanju gornje sodbe odpre tudi nestrokovnjaku:

Kako je mogoče prisoditi kvrido in odmeriti kazen na osnovi tako dvomljive okolnostne sumnje kot jo predstavlja neprimerjano osebno mnenje v sodbi navedenega edinega izvedenca?

Zdi se nam, da je ta sodba tako kričeč primer omalovajevanja človeških in državljanških pravic ter nepoštenovanja pravil objektivnega sojenja, da bi moralno v to zadevo poseči slovensko ustavno sodišče in sodbo čimprej razveljaviti kot nasprotno osnovnim ustavnim načelom omikanih dežel.

Žebota

v katerem sem napade zavrnil s svojimi podatki in argumenti. Tako so vsaj nekateri v Sloveniji mogli primerjati obe strani s tem, da so moj **Odgovor** kupili v znanih zamejskih knjigarnah. Sam svojega **Odgovora** v Slovenijo nisem pošiljal.

Z obtoženim, obsojenim in sedaj že zaprtim Maksom Kunstljem se nisem nikoli srečal in mu nicaš poslal. Ker je moj **Odgovor** bil dejstven, analitičen in knjigotrno-dostopen vsakomur, se čutim upravičenega in dolžnega, da kot avtor inkriminirane publikacije aperiram na predsednike slovenske skupščine, izvršnega sveta in ustavnega sodišča, da popravijo krivico in škodo, ki sta jo omenjeni sodišči zakrivili nad Maksom Kunstljem. Bilo bi mi zelo neprijetno, če bi se v tem za Slovenijo tako važnem in kočljivem razdobju moral v tem notornem primeru obrniti na međunarodne ustanove, za zaščito preganjanih žrtv svojedne besede".

Pred ustavnimi spremembami v Jugoslaviji

PREUREDITEV ZVEZNIH ODNOsov

CIRIL ŽEBOT

Ustavne spremembe, ki jih je sprožil Tito z napovedijo kolektivnega predsedstva zvezne republike Jugoslavije kot dovrejene zvezne suverenih republik-držav iz avtoareje druge knjige o Sloveniji včeraj, danes in prihodnjem (1969). Te misli bodo služile kot pripomoček za presojo resničnega obsega in pomena bližnje preureditev.

Prva Jugoslavija

"Od nastanka Jugoslavije leta 1918 do dvorske diktature 6. januarja 1929 je Slovenija bila demokratična dežela s široko osebno svobodo in zelo omejeno narodno oblastjo. Vidovdanska ustava je novo večnarodno državo unitaristično osredotočila v Beogradu, upravno pa organizirala po občinah in "oblasteh". Narodi niso bili državno-pravne ente. Slovenski narodno-politični interesi so bili oblastveno zastopani le prek slovenske poslanske manjšine v beograjskem parlamentu in pa s pomočjo prostovoljnega vzpostavljanja omejenega samoupravljanja v ločenih okvirih dveh slovenskih "oblasti", ljubljanske in mariborske.

"Sestojanuarska diktatura je ukinila vse demokratične svoboščine. Ceprav je Slovenija bila upravno zedinjena v Dravsko banovino, ta ni imela slovensko-samoupravnih pristojnosti. Vsaka sled političnega slovenstva je bila uradno izobčena in pregnanjana. Po nastopu Stojanovičeve vlade leta 1935 v Sloveniji sicer ni prišlo ne do uradnega priznanja slovenstva ne do dosledne obnove demokracije, vendar sta zopet začela kulturni in politični pluralizem, ne le v smislu toleriranega izrašanja različnih osebnih mnenj in skupinskih stališč, temveč tudi že v obliki več, bolj ali manj neodvisnih kulturnih in političnih organizacij ter ustanov.

"Povojna Slovenija do danes še ni dosegla podobne stopnje kulturnega in političnega pluralizma. Se vedno ima samo eno neodvisno politično organizacijo in režimsko omejene tisk. Različnost mnenj in stališč je pripuščena le v tem uradnem in nadziranem okviru. Je pa med predvojno in sedanjo Slovenijo še druga razlika. Današnja Slovenija ima svojo formalno in v marsičem tudi že dejansko slovensko vlado, ki je predvojna Slovenija ni imela niti pred 6. januarjem 1929.

"Ta slovenska vlada si v zadnjem času resno prizadeva, da si Slovenija končno pribori značaj suverene države. Pa ne le to. Danes je Slovenija na čelu borbe za suverenost in enakopravnost republik Jugoslavije. Tudi to je zelo novo, saj se je svojčas govorilo le o srbsko-hrvaškem vprašanju. Danes gre za vprašanje enake samostojnosti vseh narodov in pri tem Slovenija daje pobudo in vzgled.

"Razlogi, zakaj je Slovenija danes v ospredju borbe za osamosvojitev narodnih republik so trije. Ceprav je med vsemi narodi in republikami v Jugoslaviji mnogo razlik, so različnosti med Slovenijo in ostalimi republikami največje tako na jeziku kot po značaju in načinu življenja. Od vseh republik v Jugoslaviji je Slovenija nacionalno najbolj enovita; v njenem prebivalstvu je skoraj 96 odstotkov Slovencev, medtem ko se odgovarjajoči odstotki za druge republike gibljejo med 71 in 81 odstotkom. Bosna pa je sestavljena iz treh zelo različnih narodnosti in verskih skupin. Zato prav Slovenija najbolj občuti pritisk beograjskega centralizma, ki jo po svoji vsebinai in oblikah močno neslovenski tudi, kadar ni namerno protislovenski.

"Različnost Slovenije pa ni omejena le na kulturne značajnosti slovenstva. Ob nastanku

Jugoslavije leta 1918 je bilo v Sloveniji gospodarstvo bolj razvito kot v drugih deželah Jugoslavije. Namesto da bi Jugoslavija ta trdo prisluženi zgodovinski dosežek slovenskega naroda spoštovala in omogočila njegov neoviran nadaljni razvoj, ki bi bil v vzgledu in korist tudi ostalim narodom Jugoslavije, je Beograd s Slovenijo ravnal, kot da bi njena večja gospodarska razvitost v primeru z jugom omogočala in upravičevala politično odklanjanje slovenskega dohodka in kapitala na osemkrat večji jug. Z večjo pridnostjo in iznajljivostjo Slovenije v predvojnih Jugoslavijev vključ v centralističnemu izkorisčanju in oviranju sicer ohranila mero gospodarske prednosti, ni pa mogla svojega gospodarstva razvijati niti v skladu z naglim razvojem sodobne tehnike, niti v obsegu lastnih prihrankov. Zaradi jugosmernega beograjskega centralizma je v prvi Jugoslaviji Slovenija ostala gospodarsko nerazvita; sorazmerno s srednjim v Zahodnem Evropo pa je v tekuvajset let gospodarska raven Slovenije bila celo znatno znižana."

Druga Jugoslavija

"Po drugi svetovni vojni se je sorazmerni gospodarski položaj Slovenije poslabšal, ker je beograjski centralizem postal stalinistično totalitaren. Prelivanje slovenskega narodnega dohodka in kapitala je s tem preseglo tradicionalne davčne okvire in oblike, ki jo vsaj omogočali jasen obračun. Dočim je predvojni centralizem Slovenijo davčno izrabjal in jo v njenem gospodarskem napredovanju oviral s tem, da je onemogočil slovensko narodno samodoločanje, je povoljni Beograd neposredno obvladoval tudi vso slovensko proizvodnjo, dohodek, prihrank in investicije. Ne le, da je z načrtom prelivanjem slovenski podjetniški dohodek in kapital šel v "politične tovarne" na jug; tudi investicije, ki so ostale v Sloveniji, so bile polno, ne pa gospodarsko usmerjane. Navedbe v NAŠIH RAZLEDIHN (24. februar 1968) dokrivajo bridek sadove te pojmovne "gospodarske" politike.

"Od začetka prve Jugoslavije danes je Beograd Slovenijo smatral za gospodarsko "razvito" provinco, ki naj se Jugoslaviji posebej, "oddolži" — kdo ve za kaj? — z odtakanjem svojega "previska" na nerazviti jug. Ta praksa je temeljila na dveh napaci premisah. Tudi če bi Slovenija bila bolj razvita, kot zares je, in bi svoj gospodarski "višek" prostovoljno delila z ostalimi deželami Jugoslavije, bi se to pri njih komaj poznalo — tudi če bi to pomoč bili investirali v bolj koristne namene kot komaj uporabljive "politične tovarne" — ker je Slovenija v primeri z Jugoslavijo pač zelo majhna. V resnicah pa Slovenija sploh ni "bogata". V razmerju do sosednih in drugih dežel zahodne in severne Evrope je Slovenija v petdesetih letih gospodarsko nazadovala, ne napredovala. V Jugoslaviji ni mogla redno obnavljati — kaj šele modernizirati — svoje tehnične opreme, niti poskrbeti za hitrejši in širši znanstveni in strokovni napredok svojih novih rodov v skladu z obsegom in tempom takega razvoja pri svojih severnih in zahodnih sosedih. V zadnjem času pa se je v Ljubljani celo pisalo o tem, da je v strokovnosti svojih kadrov Slovenija zaostala tudi že za svojimi "nerazvitim" južnimi sosedi v Jugoslaviji ...

"Končno pa je treba tudi pogledati na slovenski gospodarski zemljovid. Kaj vidimo na njem? Večji del slovenske Primoske, Notranjske, Belo krajine, Dolenjske, Urvalda, Haloz in severovzhodne Slovenije med Dravo, Muro in Madžarsko — vse to so revni, gospodarsko nerazviti deli Slovenije. Noben resnično dosegli slovenski gospodarski "presežek" ni bil previlek za razvojne potrebe

teh zanemarjenih predelov Slovenije same. Iz te silke — tudi če ne upoštevamo cestno in sploh infrastrukturno zaostalost ter industrijsko-opremno zastarelost vse Slovenije — je moč zaključiti, da današnja Slovenija nima nikake infrastrukturne osnove in za modernizacijo svoje zastarele industrijske opreme.

"Samostojno slovensko gospodarsko odločanje je zategadelj postalo tako neodložljivo, nujna zadeva, da že ta gospodarski razlog sam lahko razloži sedanja prizadevanja in pritiske za državno samostojnost Slovenije. V tej luči je treba gledati na naznjanjeni in pripravljeni dolgoročni program za gospodarski in družbeni razvoj Slovenije, ki smo ga že zgoraj omenili. Priprava in izvedba takega programa sta nujni, ker je Slovenija že resno izpostavljena dvojni nevarnosti: brez temeljite modernizacije svojega gospodarstva ne more zaposliti ali obdržati slovenskih tehničnih strokovnjakov, ki zaradi tega odhajajo v zahodne dežele; na drugi strani pa se priseljujejo v Slovenijo ne-slovenci z juga, ker tudi sedanje napol razvijano slovensko gospodarstvo nudi privlačne možnosti manj kvalificiranim južnim priseljencem, medtem ko ne more zaposliti in zadovljiti svojih lastnih strokovnih talentov. Da se ta dvojna nevarnost zaustavi, dokler je še čas, je temeljiti program slovenskega razvoja postal živilska nujnost Slovenije; toda brez slovenske državne samostojnosti tega ne bo mogoče izvesti.

"Tretji razlog slovenskega pritiska za lastno oblast je njen sosedstvo z Zahodom. Slovenija danes živi ob odprtih zahodnih mejah v neposrednem stiku s svobodo in napredkom, ki sta značilna za povojni razmah zahodne Evrope. Ob takem sosedstvu se Slovenci še bolj zavajajo, kako nujno danes potrebujeta lastno slovensko oblast."

Gospodarska reforma

"V prvi knjigi je bilo eno poglavje (Pričakovanje korist reforme) posvečeno reformi gospodarskega sistema v Jugoslaviji ter potrebam in možnostim slovenskega gospodarskega razvoja v okviru reforme. O reformi, ki se je začelo 25. julija 1965, je prva knjiga (1957) tako-le zaključila. Moje mišljenje je, da tudi ta reforma ne bo uresničila pričakovanih korist, ki ne bodo čimprej vzpostavili dosledne denarne in fiskalne discipline, sprostili tržne cene, uredili vprašanje plačevanja po resnični storilnosti dela, politično pa uresničili minimalne pogoje za demokratično in zvezne preureditev in politične demokratizacije. Tudi zaradi svojega zavirane gospodarstva mora Slovenija dosegči svojo izvirno suverenost in tem lastenem okviru izvesti politično demokracijo in dokončati gospodarsko reformo v skladu s slovenskimi potrebami in možnostmi. Sedanje federativne uravnivočke v merilih najnižjih skupnih imenovancev so Sloveniji povzročile neprečenljivo škodo. Da to ustači, mora Slovenija namesto uravnivočkih zakonov, dekretov, davkov, deviz emisijskih kreditov in cen iz Beograda dobiti možnost slovenskim različnostim primerih političnih odločitev v Ljubljani. Sele tedaj se Slovenija mogla reno lotiti tudi izvajanja svojega dolgoročnega razvojnega programa.

"V Sloveniji pa tudi v drugih republikah bolj in bolj uvidevajo, da gospodarska reforma pa predvsem zaradi nadaljevanja zakonodajnega in administrativnega centralizma v "federaciji", ki deluje po merilih zveznih povprečij, namesto da bi upoštevali velike dejanske razlike. Odločnejša borba za odpravo te politične ovire se je pričela ob novem letu 1968 z dramatizacijo "zveznih limitov" na osebne davke za družbeno službo. Prva se je odločno uprla Slovenija, sledila ji je Hrvaska in za njo še druge republike.

"Vzposeeno z zaostričijo borbe proti "zveznemu" centralizmu v sklopu gospodarske reforme se nadaljujejo osnovna prizadevanja za korenito spremembo zvezne ustave. Zbor narodov je prej dobil nekaj večje pristnosti pri zakonodaji. Potreben je, da bi brez anadaljnega odlaganja prešli od škodljive podrobne zakonodaje k okviru, ki omogoči resnično skupne koriste. Nekaj so že dosegli prek sprememb v skupščinskih poslovnih.

"Leta 1968 so bili na delu nove ustavne komisije in v pripravah novi osnutki za širšo ustavno reformo.

"Iz že omenjenega ljubljanskega razgovora za "okroglo mizo" je bilo razvidno, da tudi od teh ustavnih sprememb niso resno pričakovali, da bi zvezne odnose vključile s proglašenim izvirne suverenosti republik in le izvedene pristnosti zvezne na podlagi pogodbene ugovorjenih skupnih potreb, zadev in koristi vseh republik. Decembra 1968 sprejeti spremembi zvezne ustave so pojasnjene le toliko, v kolikor je Zbor narodov postal poglavni zakonodajni organ "federacije" in v kolikor so republike doblek učinkovit. Sicer pa je v glavnem vse ostalo pri starem, tudi potravnem sistem, petih zveznih skupščin, razpisne zvezne birokracije, ustavov in bank. Tako ostaja ta osrednja sistematska težava nerescenja.

"Končno pa je treba tudi pogledati na slovenski sploh, ni "bogata". V razmerju do srednjih evropskih skupin. Zato prav Slovenija najbolj občuti pritisk beograjskega centralizma, ki jo po svoji vsebinai in oblikah močno neslovenski tudi, kadar ni namerno protislovenski.

"Različnost Slovenije pa ni omejena le na kulturne značajnosti slovenstva. Ob nastanku

Slovenska republika — suverena država

"Z vidika evropske stvarnosti in globoko zakoreninjenega slovenskega pojmovanja narodnosti je narod samobitna kulturna in živilska skupnost s svojstvenimi skupnostnimi potrebami, ki jih mora vsak narod le sam zase pravilno ugotavljati in zadovoljevati. Sodoben narod brez lastne suverenosti sploh ne more napredovati.

"Za zadovoljevanje večine skupnostnih potreb narodu zavrstuje lastna državna oblast. Za zadovoljevanje nekaterih širših potreb, ki niso kulturno specifične, stopajo narodi v medsebojno pogodbeno povezavo, v smislu katere nastajajo skupne večnarodne zvezze in ustanove, katerih pristojnosti, sestava in poslovanje se razvijajo v pogodbeno določenih okvirih.

"Iz dosedanjih slovenskih prizadevanj za preosnovu zveznih odnosov — v kolikor so ta prizadevanja splošno znana — je moč sklepati, da so usmerjena predvsem k dvema ciljem: omejiti zvezno zakonodajo in upravo, davke pa prepričati republikam in občinam.

"Izmed raznih reformnih predlogov za preoblikovanje zvezne zakonodajnega organa, se zdi, da je najbolj smotrn predlog, v smislu katerega bi bila zvezna zakonodaja bila v rokah Zbora narodov kot edine zvezne zbornice. Skupna pristojnost naj bi bila omejena na skupno obrambo, zunanje zadeve, enotnost gospodarskega prostora in poslovanje se razvijajo v pogodbeno določenih okvirih.

"Izmed raznih reformnih predlogov za preoblikovanje zvezne zakonodajnega organa, se zdi, da je najbolj smotrn predlog, v smislu katerega bi bila zvezna zakonodaja bila v rokah Zbora narodov kot edine zvezne zbornice. Skupna pristojnost naj bi bila omejena na skupno obrambo, zunanje zadeve, enotnost gospodarskega prostora in poslovanje se razvijajo v pogodbeno določenih okvirih.

"Ker je vse pravljeno v skladu s tem, da se zvezna zakonodaja bila v rokah Zbora narodov, to se pravi na pamet; to se pravi na umnost.

"Sedanja vrednost dinarja bo močno spodbujala izvoz — način delavcev.

"Tudi prazna puška ima lahko nasajen bajonet.

"Tank se da predelati v koncesije, škatle samo teoretično.

"Sele ko si posmodijo krila, metuljčki spoznajo, kaj je ogenj.

"Kdor visoko leta, slabo sliši.

"Nekaterih ljudi sploh ne grize vest. Najbrž imajo zobe od socialnega zavarovanja.

"Cim bolj pada sneg, tem višji je; cim bolj pada standard, tem nižji je.

"Pri objubah se človek ne ogre. Le opeče se.

"Držal je oblast v obeh rokah, zato ni nikomur segal v roko.

"Vse življenje je zamujal.

"Dediči trdijo, da niti umrl ni pravčasno.

"Tudi s prazno glavo mora ravnati kot s prazno puško,

saj ne veš, če ni morde le polna.

"Nič, kar ni mojega, mi ni tuje.

"Načelni razlog je, da je vse v skladu s tem, da se zvezna zakonodaja bila v rokah Zbora narodov, to se da pravi na pamet; to se pravi na umnost.

"Sedanja vrednost dinarja bo močno spodbujala izvoz — način delavcev.

"Vse življenje je zamujal.

"Dediči trdijo, da niti umrl ni pravčasno.

"Tudi s prazno glavo mora ravnati kot s prazno puško,

saj ne veš, če ni morde le polna.

"Nič, kar ni mojega, mi ni tuje.

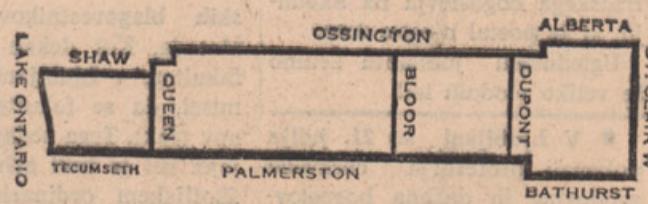
"Načelni razlog je, da je vse v skladu s tem, da se zvezna zakonodaja bila v rokah Zbora narodov, to se da pravi na pamet; to se pravi na umnost.

"Sedanja vrednost dinarja bo močno spodbujala izvoz — način delavcev.

"Vse življenje je zamujal.

"Dediči trdijo, da niti

V BELLWOODS

ST. ANDREW —
ST. PATRICK

Zivimo v kritičnih časih —
to so časi
ki zahtevajo

IZVEŽBANOST —
ZNANJE — IN
POVŠEŠENO
AKTIVNOST

Vi dobro veste, da je
samo eden kandidat
v tem volilnem okrožju
s temi kvalifikacijami.

21. OKTOBRA VOLI

ALLAN GROSSMAN X

VELIČASTNI SLOVENSKI
DNEVI V WASHINGTONU

(dalje z druge strani)

Po banketu je bil v sosednjem dvorani, družabni večer, kjer je s svojim solom navdušil tenorist Franc Gorenšek, a zbor Korotan je ob spremljavi clevelandanskega ansambla Veseli Slovenci množico razgibal v prijetno domače razpoloženje.

VELICASTNA SLOVESNOST
V SVETISCU

Na praznik Marijinega Vnebovzetja, 15. avgusta so se že v zgodnjih dopoldanskih urah slovenski rojaki in gostje zbirali pri Narodnem svetišču Brezmadežnega spočetja. Poštevni avtobusi so iz hotela neprestano vozili udeležence k Svetišču. Ker je bil zaketen slovenske blagoslovitve kapelo napovedan ob eni uri popoldne, so mnogi izrabili dopoldanski čas za ogled razstave slovenske knjige in tiska, ki jo je na Katoliški univerzi pripravil Erik Kovacič s posebnim poudkrom na delih o škofu Slomšku in Baragi.

Nedeljsko cerkveno srečnost so se dopoldne pripeljali še nadaljnji udeleženci iz bližnjih krajev Pennsylvanije ter iz Bridgeporta in iz New Yorka. V nedeljo zjutraj so z letali pripravili še mnogi slovenski duhovniki, tado da jih je bilo pri blagoslovitvenih srečnostih zbranih okoli 50. Rev. Ludvik Tomazin celo iz Cila,

washingtonski nadškof, kardinal Patrick O'Boyle. Nato pa je Msgr. Jezernik prebral slovenski pozdrav in blagoslov Papeža Pavla, ki ga je papež osebno podpisal, in ga je Msgr. Jezernik prinesel iz Rima. Nato sta Msgr. Butala v slovenskem in Msgr. Baznik v angleškem jeziku prebrala posverljino listino kapele: "Ob tisočvestotletnici pokristjanjenja, v času, ko je v teku postopek za beatifikacijo škofov Antona Martina Slomška in Frederika Barage, ob navzočnosti škofov in romarjev iz Slovenije, so ameriški Slovenci v letu Gospodovem 1971, na praznik Marije Vnebovzetja, posvetili to slovensko kapelo v ameriškem narodnem svetišču, v prestolnici Amerike Bogu v zahvalo, slovenskemu v ponos, slovenskemu krščanstvu in spomenik, prednikom v čast, sodobnikom v vzpodbudo, bodočim rodovom v vzglad".

Sledila je sveta maša, pri kateri sta s škofom Dr. Drženikom pri oltarju somaševala škof dr. Jenka ter Msgr. Orehar, okoli oltarja pa 42 slovenskih duhovnikov. Ob začetku maše je zbrane vernike pozdravili mariborski škof dr. Maksimiljan Drženik ter sporocil pozdrave ljubljanskega nadškofa dr. Jožeta Pogačnika, obeh pomožnih škofov ter slovenskih vernikov. Med sveto mašo je pel zbor Korotan, ki je tudi s tem petjem potrdil sloves odličnega zboru. Orgelsko spremljavo je mojstrsko oskrbel in ljudsko petje vodil Rev. Dr. Jerko Gržinič. V lepo zasnovanem pridigi je mariborski škof dr. Drženik povdaril povezanost Slovencov stare in nove domovine v češčenju Brezjanske Marije Pomagaj, čikaški škof Grady pa je v angleški pridigi podal zelo izčrpno zgodovino krščanstva pri Slovencih. Škof Grady je dil direktor Svetišča, ko se je začela akcija za Slovensko-kapelno — pred štirimi leti. Po pridigi je s kora zadonela nova himna Marija Pomagaj, pozdravljenja. Po svetem obhajilu, ki ga je delilo osem duhovnikov, so sledile pete litanijske, pri katerih so peli prošnje vsi duhovniki v presbiteriju, a odgovarjala je vsa cerkev. Te litanijske so prav gotovo vsem udeležencem ostale v nepozabnem spominu. Cerkveno slovesnost je zaključila Zahvalna pesem ter priljubljena Marija skoz življenje. Nato so škofje, duhovniki, narodne noše in mnogi verniki odšli v procesiji pred cerkev, kjer je bilo skupinsko slikanje.

Pred Svetiščem so že čakali avtobusi, ki so začeli odvajati udeležence na vse strani — v New York, Forest City, Cleveland, Milwaukee in drugam. Skupina iz Jolietta je ostala še en dan. V pondeljek dopoldne je imela sveto mašo v novo posvečeni Slovenski kapeli. Darovale so jo je jolietski škof Romeo Blanchette. Romarji iz Slovenije so v nedeljo še prenoscili v Washington, odkoder so v pondeljek 16. avgusta nadaljevali pot na ogled New Yorka. Obiskali so Cleveland, Niagara, in Toronto, odkoder so odpotovali v četrtek 19. avgusta in se srečno vrnili na Brnik naslednjo jutro.

ZGODOVINSKI POMEN
SLOVENSKA KAPELE

Pomen Slovenske kapele v Narodnem svetišču v Washingtonu je mnogovrst. V največji ameriški cerkvi, kjer imajo svoje kapele razne narodnosti — so se tuda častno uvrstili Slovenci. Kapela — čeprav je med najmanjšimi, je ena najlepših in že zdaj vzbuja veliko pozornost številnih obiskovalcev.

Vrsto znatenih narodnih Madon v tem Marijinem svetišču zdaj častno dopolnjuje tudi slovenska narodna Madonna — Marija Pomagaj z Brezij. V ameriški prestolnici, središču svetovnih dogodkov, bodo Slovenci zdaj trajno zastopani, saj

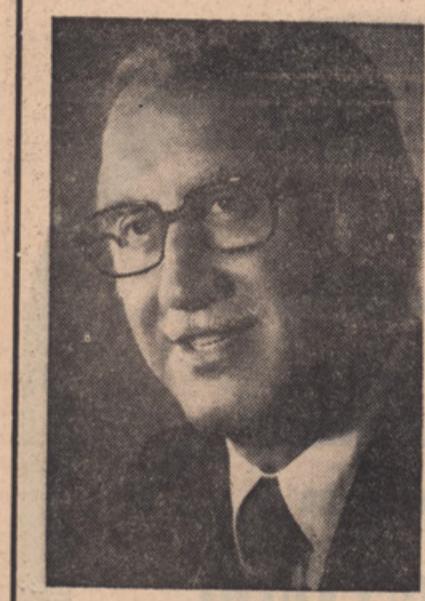
PONOVO IZVOLITE

21. OKTOBRA

JOHN YAREMKO X

RESNIČNEGA PREDSTAVNIKA NAS VSEH V ONTARIO.

dovinskega pomena. Zgodovinski pomen Slovenske kapele povzema predsednik Nixon tako: "Kapela, ki jo posvečujete Mariji z Brezij, slovenski narodni Madoni, je spomenik dvajstjem stoletjem slovenskega krščanstva in trajnemu pečatu, ki ga je to ponosno izčilo v vaša življenja in na ameriško zgodovino". In ta slovenski pečat, vklešan v marmor ameriškega Narodnega svetišča v Washingtonu bo trajno pričeval o Slovencih, slovenski zgodovini, veri in kulturi — dokler bo v ameriški prestolnici stalo to mogočno Marijino svetišče!



21. OKTOBRA VOLI

ALLAN GROSSMAN X

VELIČASTNI SLOVENSKI
DNEVI V WASHINGTONU

(dalje z druge strani)

Po banketu je bil v sosednjem dvorani, družabni večer, kjer je s svojim solom navdušil tenorist Franc Gorenšek, a zbor Korotan je ob spremljavi clevelandanskega ansambla Veseli Slovenci množico razgibal v prijetno domače razpoloženje.

VELICASTNA SLOVESNOST
V SVETISCU

Na praznik Marijinega Vnebovzetja, 15. avgusta so se že v zgodnjih dopoldanskih urah slovenski rojaki in gostje zbirali pri Narodnem svetišču Brezmadežnega spočetja. Poštevni avtobusi so iz hotela neprestano vozili udeležence k Svetišču. Ker je bil zaketen slovenske blagoslovitve kapelo napovedan ob eni uri popoldne, so mnogi izrabili dopoldanski čas za ogled razstave slovenske knjige in tiska, ki jo je na Katoliški univerzi pripravil Erik Kovacič s posebnim poudkrom na delih o škofu Slomšku in Baragi.

Nedeljsko cerkveno srečnost so se dopoldne pripeljali še nadaljnji udeleženci iz bližnjih krajev Pennsylvanije ter iz Bridgeporta in iz New Yorka. V nedeljo zjutraj so z letali pripravili še mnogi slovenski duhovniki, tado da jih je bilo pri blagoslovitvenih srečnostih zbranih okoli 50. Rev. Ludvik Tomazin celo iz Cila,



Višek posvetitvenih časoprosti slovenska koncelebrirana sveta maša v Narodnem svetišču.



Narodne noše z duhovščino po končanih slovesnostih.
Na lev: marketski škof Charles Salatka in škof Romeo Blan-

Dejanja govore glasneje
kot besede

Nihšče ne trdi, da besede niso važne.

Razgovor je, kot vemo, srčika našega razumevanja demokracije. Ljudje se pogovarjajo ter poslušajo govorjenje drugih o izpremembah, ki bi lahko ali bi naj nastopile v naši družbi.

Toda, še nekaj drugega je blizu centra našega razumevanja demokracije in to je voditeljstvo. Ena oseba mora izvršiti dejanja potem, ko je bilo že vse izrečeno. Ena oseba mora govoriti za nas. Ena oseba mora poslušati in to zelo pazljivo, potem, ko morajo biti storjene vse težke odločitve.

Billu Davisu niso nepoznane odločitve voditeljstva. V dobi njegovega sedem mesečnega Premierstva, je z dejanji povspomil ekonomijo in vpostavil možnosti za kanadčane in kanadska podjetja. Na veliki fronti čiščenja okoliščine (environment), v zraku, na zemlji in v vodi je nasto-

pil z mero odločitev. Z odločitvami je razširil in izboljšal različne vladne uslužnosti, od dnevnih varovališč za otroke, do brezplačnega zdravstvenega zavarovanja za vse 65 let in več stare. V vsem, več kot 130 različnih delov zakonodaje je bilo predloženih, predebaltiranih in uzakonjenih v tej kratki dobi sedmih mesecev.

V času sedanje volilne kampanje Bill Davis stalno posluša in govori odkrito in njegove oblike so le tu in tam. Naša ekonomija si ne more privoščiti nepotrebnih davčnih zvišanj, za katere so se drugi odločili tako sprovočno.

Lahko smo gotovi, da ko prideč dejanj, on bo ravnal pametno in odločilno.

Vse kar je že storil kaže na pravilnost odločitev tega, kaj pride od Bill Davis voditeljstva.



Davis dela stvari za ... ljudi

On posluša, on razume, on siori

21. OKTOBRA STORI NEKAJ ZA ONTARIO ... PODPRI BILL DAVIS-A
GLASUJ ZA TVOJEGA PROGRESIV-KONSERVATIVNEGA KANDIDATA

**NACIZEM NA KOROŠKEM
NI MRTEV**

(Ob 51 obletnici plebiscita)

10. oktober 1920... Plebiscit na Koroškem, vsljen in umetno izvajan. Ameriški polkovnik Miles je predlagal. Ni hotel stikov s predstavniki koroških Slovencev, poslušal je samo koroške nemške ščiviniste. V Parizu so na mirovni konferenci Milesov predlog osvojili. Glasovanje je izpadlo v prid Avstriji. Jugoslavija je slovenski del Koroške izgubila. Krivdo nosijo takozvani "zmagovalci", gluh za slovenske zahteve in pritožbe, italijanska hinavščina in avstrijske lažnjive obljube ter podkupovanje. Deloma pa tudi Jugoslavija, odnosno, kraljevina SHS, odlučujoči slovenski krog v Ljubljani, ki se niso potrdili, da bi slovenski del Koroške že leta 1918 pravočasno zasedli. Verjeli so "zaveznirom"...

Si let je sedaj od plebiscita. Avstriji niso držali dane be sede. Še večji križev pot je pričel ko je Hitler zasedel Avstrijo. Slovenci so bili obsojeni na iztrebljenje s silo. Upali so, da bo konec II. svetovne vojne prisnel odrešenje. Mirovna pogodba z Avstrijo, katero so sopodpisali takozvani "veliki", med njimi tudi Sovjeti, je prepustila koroške Slovence Avstriji. Ta je v mirovni pogodbi obljubila dvojezično šolstvo, dvojezične napise, slovensko gimnazijo, enakopravnost slovenskega jezika na sodniji in drugih uradilih itd. Le slovensko gimnazijo so dobili, pričetek te spada v obdobje, ko je bila Koroška že zasedena po Anglezih. Vse ostale obljube so bile milne pene...

In danes, po tolkih letih, ko roški Slovenci vijejo obupen boj za obstanek. Ni slovenskega šolstva, ni dvojezičnih šol, kar jih je, na prste ene sami roke bi jih presteli, so le Potemkinove vasi za obisk slovenskih komunističnih oblastnikov iz matične Slovenije. Ni dvojezičnih napisov, ne pravic koroških Slovencev na sodniji in drugih uradilih.

Slovenska Koroška, nekoč zibelka slovenske kulture z Morhorjevo družbo v Celovcu, s knežjim kannom na Gospovskem polju, kjer je slovenški kmet svobodnjak ustoličeval v slovenskem jeziku svoje kneze, je danes pozorišče brutalnega nacističnega postopanja napram koroškim Slovencem. Koroški nacisti danes niso pravni boljši kot oni za časa norega Hitlerja. Njihove grožnje pričajo, kaj se lahko še zgodi na zgovinskih tleh slovenske narodne samobitnosti. Le žal, da ne Boagrad, niti Ljubljana nočeta pomagati trpečim koroškim bratom in sestram.

Le tako nora nacistična zgrizenošč lahko roditi tako izrode, kakor je župnik pri Gospip Sveti, W. Muecher, ki nima drugega dela, kakor da napada sveta brata Cirila in Metoda ter zanikava njuno svetništvo, se posmejuje papežu Janezu VIII., ki je pokaral nemške škofe, ki so mučili nadškofa Metoda, kateri skratka zanika vse, kar je v zvezi s slovensko zgodovino na Koroškem. Za njega Slovenci na Koroškem sploh ne obstajajo.

Le tako se lahko zgodi, da je celovški škof dr. Joseph Kostner črtal iz skupnega pisma avstrijskih škof vse stavke v proslavo 1100 letnice prihoda sv. Cirila in Metoda na Moravsko. Verniki na Koroškem niso smeli slišati resnice o svetih bratih, ker bi to škodovalo na cističnim smernicam, ki jih zastopa državna oblast in žal tudi cerkevna oblast na Koroškem... Ali ni to žalostno? In škof dr. Koester nima poguma, da bi pokaral zagrizenega načista, šupnika W. Muecherja pri Gospip Sveti...

Tako je na slovesnem Koroškem po 51 letih koroškega plebiscita žalostnega spomina! Upamo, da bo enkrat konec tega zasmehovanja in ponizanja Slovenstva na Koroškem. Dro, slovenski bratje in sestrelj, vstrajajte! Tudi novodobni koroški nacizem, pa naj uživa podpore s te ali one strani, bo enkrat šel po gobe! Upajte, vstrajajte in prosite svetnike.

NAS ZGODOVINSKI DAN

29. oktober 1918 je naš zgodovinski dan. Vsako leto, ko obhajamo ta narodni praznik, je prav, da nekoliko osvezimo spomin. Majniška deklaracija 1. 1917 in še preje, veliki narodni tabori so dali podlago zgodovinskemu dogodku 29. oktobra 1918.

Slovenski narod je po svojih voditeljih izpovedal: dovolj je tlačanstva. Hočemo biti gospodarji na lastni zemlji. Žal, da slovenski voditelji leta 1918 niso bili dovolj pripravljeni za čas, ko se bo zrušila gnila avstro-ogrška država. Preveč je bilo zanašanja na svečane obljube predsednika Združenih Držav, Woodrow Wilsona o narodni samoodločbi. Celi so pod vodstvom Tomaža Masaryka vedeli kaj hočejo in kako. Slovenci, Hrvati in Srbi v prečanskih krajih so verjeli Wilsonovim besedam o samoodločbi narodov, zaupali so "bratskim" srbskim politikom, kateri so predstavljali takratno Srbijo v veliki Antanti.

29. oktober 1918 je bil dan velikega narodnega navdušenja, ki je kakor plaz zajel vse dele Slovenije in Monoštra, do beneških pokrajin. Žal, da je to navdušenje dalo samo enega generala Majstra, ki je rešil Maribor in vso severno Slovenijo, ni pa bilo Majstra ob pravem času za Koroško, niti za tisti del Slovenije, ki so ga hinavski Angleži prodali zahrtnji Italiji.

I. december 1918 pa je pogasio to navdušenje. Ni se zgodilo to, kar je dr. Evangelist Krek upal in verjel, da bo v novi državi Srbov, Hrvatov in Slovencev "veliko, veliko svobode". Izdajstvo, zahrbnost bizantinskega Beograda od Pašića dalje, ki se je iz leta v leto stopnjevalo, dokler ni doseglo viška v Aleksandrovi diktaturi. Prečanske kraje so srbski politiki smatrali kot "dar" veliki Srbi za njeno sodelovanje v vojski 1. 1914–1918 in za neomejeno izkorisčanje. Žal, da smo imeli tudi Slovenci hlapce, ki so se prodajali Beogradu za skledoče proglašali jugoslovanstvo, in ubijali slovenstvo. To je zgodovina.

Ob vsakoletnem praznovanju 29. oktobra (priča so ga praznovati v USA in Kanadi) pripadniki slovenske državne ideje, opisca, gre naš pogled v bodočnost. Svoboda, enakopravnost, lastna, neodvisna slovenska država. To so cilji, za katerimi stremi slovensko državno gibanje. To so cilji, ki jih tudi v od komunizma tlačeni Sloveniji izpoveduje rod, ki sedaj drašča: državna suverenost, slovenska država, ki pa je pripravljena sodelovati kot popolnoma enakopravna in suverena z drugimi narodnostnimi državami: Srbji, Hrvati, Makedonci, Crnogorci, po določenih pogojih, na katere bo svobodno pristala.

Kedaj bo do tega prišlo? Ne vemo! V Boga zaupamo! Beograd še vedno sanja o svoji voditeljski vlogi. Sedanje republike, pa naj še tolikokrat spremene in dopolnijo ustavo, so le papirnate lutke. Vse in o vsem odloča Beograd, odnosno centralna Komunistična Partija. V ostalih republikah so le "aparatci", ki morajo poslušati centralo. Verjamemo, enkrat bo konec tega nasilja. Stalno ni mogoče s silo krotiti svobodnih narodov.

29. oktober 1918 je začetek. Vsakoletno praznovanje tega zgodovinskega dogodka je korak k cilju. Upajmo in Boga posimmo, da ta cilj—svobodna slovenska država dosegemo. Roko v roki v zdruzstvu, ne oziraje se na starokopitne političarje iz preteklosti. Verujmo v zmagovalno moč ideje, ki prodira vedno bolj tudi v domovini, v tem prelepem koščku zelenja, katero je Ivan Cankar nazval "nebesa pod Triglavom". Verujmo in trdno upajmo: Slovenska država bo uresničena, pa naj tej ideji se tako nasprotujejo. Zmagala bo, ker je pravice!

M.G.

Sovjetski načrti z Evropo

Profesor John Erickson, ki poučuje vojaško strategijo na vseučilišču v Edinburghu/Škotska, je objavil studijo "Sovjetska vojaška sila". V njej zatrjuje, da se je po padcu Hruščeva sovjetska vojaška taktika spremenila iz obrambe v napad. Profesor Erickson zasledjuje sovjetsko vojno politiko že 15 let in je bil večkrat v Sovjetski Zvezzi, kjer je sklenil poznanstvo z mnogimi viskimi oficirji in strategi.

Po njegovem mnenju nudi analiza zadnjih sovjetskih vojaških manevrov naslednjo sliko:

Ko se bi začele sovražnosti nekega junija, bodo Sovjeti uporabili atomsko in bakterijsko oružje za važejoša evropska sredisko že okodil poldneva istega dne. Njihove motorizirane enote bi potem že prihodnje jutro zajtrkovalo v Münchenu.

Sovjeti so si očitno osvojili Hitlerjev koncept bliskovite vojne. Erickson sklepa, da računa Sovjeti, da bo trajala vojna v Evropi največ 10 dni. Za izvedbo imajo tudi dovolj možnosti. Tudi v borbi morejo nositi bodisi atomsko bodisi kemično oružje.

Ker je tudi izobrazba sovjetskih vojakov tako, da presega celo večjanje zapadnih elitnih čet, si je težko zamisliti, kako bi se mogla Evropa uspešno obraniti, če bi prišlo do resnega razpada. —fs

Železni jubilej duhovništva

V Trstu je praznoval 13. julija svoj 93. rojstni dan in 14. julija svoj železni duhovniški jubilej | 70 letnico posvečenja | apostol-

milj. Sposobni so oskrbovali čete na fronti v globini nad 500 milj ter v širini med 35–40 milj. Sovjeti imajo stalno naprjenih kakih 660 raket na cilje obrambnih naprav NATO-a v Evropi. Te rakete morejo nositi bodisi atomsko bodisi kemično oružje.

Ker je tudi izobrazba sovjetskih vojakov tako, da presega celo večjanje zapadnih elitnih čet, si je težko zamisliti, kako bi se mogla Evropa uspešno obraniti, če bi prišlo do resnega razpada. —fs

ski protonotar dr. Jakob Umar.

Jubilant izhaja iz železničarske družine. Gimnazijo je obiskoval v Trstu, bogoslovje pa v Gorici. Posvetil ga je goriški nadškof — kardinal Missia. L. 1917 je položil doktorat iz bogoslovnih ved na Dunaju, 1. 1970 pa mu je podelila častni doktorat ljubljanska bogoslovna fakulteta.

Njegovo delovanje obsegajo kaplanovanje, katehezo, profersortsvo. Bil je tudi urednik, cerkveni sodnik in bogoslovni pisatelj. Med njegovimi knjigami so: NASA DARITEV | Trst 1951 |, ZADNJA VECERA | Trst 1954 |, KRATKA ZGODOVINA VESOLJIH CERVENIH ZBOROV | Gorica 1963 |, MARIJOLOGIJA | Trst 1969 |. Kmalu

bo končal novo veliko delo ESHATOLOGIJA.

L. 1919 je postal ravnatelj tržaškega bogoslovnega na Skedenju, ki je postal njegov dom.

Uglednemu jubilantu želimo še veliko plodnih let!

• V Ljubljani so 21. julija pokopali profesorja cerkvene zgodovine in dekanega bogoslovnega fakultete, dr. Maksa Miklavčiča, ki je bil znan kot temeljiti

znanstvenik. Pred leti je v "Novi poti" objavil daljšo študijo v obrambo svetništva sv. slovanov, blagovestnikov Cirila in Metoda. Kot dekan bogoslovne fakultete v Ljubljani je sprožil misel, da se fakulteti prizida nov trakt. Tega sedaj že priziduje. Bil je tudi arhivar v nadškofijskem ordinariatu. Pokojnik je bil doma s Poljan pri Škofji Loki in je doživel 71 let.



Government Information

IZPREMEMBE ZAKONA O ALKOHOLNIH PIJACAH V ONTARIO

Ontarijska vlada sporoča naslednje izpремembe v takoj menovanih "Liquor Control Act" in "The Liquor Licence Act" zakonih:

— Gosti v jedilnicah (dining lounges) bodo lahko naročili alkoholne pijsače brez hrane vse dni, razen v nedeljo.

— Ob nedeljah bo dovoljen ples in glazba v jedilnicah.

— Nekatere trgovine za prodajo alkoholnih pijsač bodo odprte do polnoči.

— Stanovalci apartmetov in lastnik premičnih domov bodo lahko pilib ob plavalnih bazenih ali dvoranah, ploščadih, razvedrilnih sobah, jedilnicah, pralnih sobah ter na prostoru pred in za hišo svojih stanovanj.

— Prebivalcem starostnih domov bo dovoljeno uživanje alkohola v prostorih starostnih domov.

— Dovoljeno bo piti alkohol zunaj in znotraj festivalov in razstav.

— Čakalna doba 6-mesečev predno restavracija lahko začne s prodajo alkohola potem, ko je dobila dovoljenje zato, bo odstranjena, kar da možnost, da bodo nekatere lahko začele s prodajo takoj ko odpre vrata.

— 40-ounce steklanice z alkoholom bodo spet v prodaji.

— Upostavljena bo večja svoboda za lastnike, ki imajo alkoholne dovolilnice za svoja podjetja, da bodo lahko zaprli v času regularnih ur poslovanja.

— Vpostavljenja bo strožja kontrola za razpoznavanje oseb, ki imajo direktno ali indirektno interes v podjetjih z dovoljenji za prodajo alkoholnih pijsač.

— Na "Toronto - mednarodnem letališču", bo trgovina "brez carine", za Nabavo alkoholnih pijsač.

— Višina alkohola, ki bo dovoljena v bonbonih, bo podvojena na pet procentov.

Ontarijska vlada se zaveda, da še ni vpostavila odgovora na vse vprašanja, a je gotova v tem, da so narejene izpreamembe ob tem času, odgovorni korak, ki omogoča državljanom Ontaria uporabljanje v primerih oblik tega, kar jim nudi zadovoljiv pridevek v življenju.

THE HON. WILLIAM G. DAVIS
Prime Minister of Ontario

M. Geratič

PRIČAKUJETE

OBISK IZ VAŠE

STARE DOMOVINE?

ALI BODO IMELI ZDRAVSTVENO

ZAVAROVANJE KO BODO V

ONTARIO?

BLUE CROSS IMA

NOVO POLICO,

KI JIH BO ZAŠČITILA

Pozanimajte se o tem danes

ONTARIO Blue Cross

Zdarstveno zavarovanje za obiskovalce

24 FERRAND DR., DON MILLS, ONTARIO

Telephone (416) 429-2661

Zadnji dan za Božično pošto za pošto za JUGOSLAVIJO

Normalna Letalska Razglednice in Pisma Zavitki

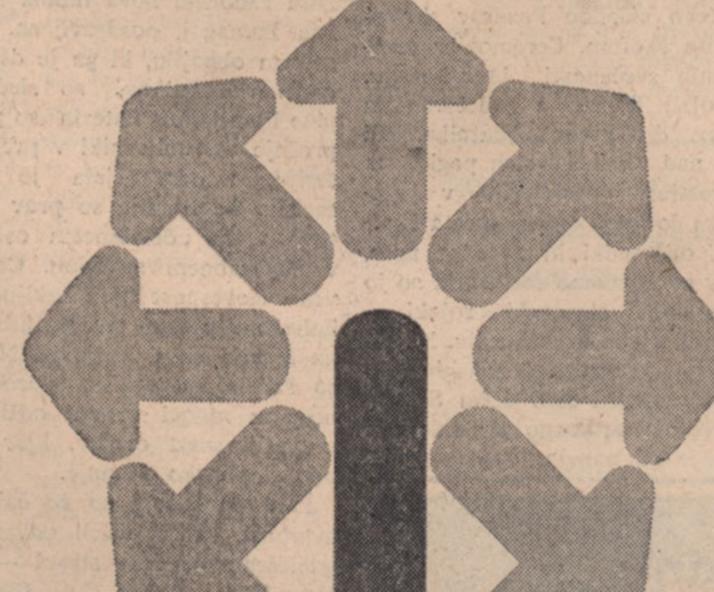
19. nov. 10. dec.

22. okt. 6. dec.

VESEL BOŽIČ

Canada Post Postes Canada

GO AHEAD!



BUY CANADA SAVINGS BONDS